

Gore, kjer se počutiš kot pred nekaj stoletji

V planinskem vodniku Karnijske Alpe so zbrani prikazi 100 izletov in gorskih tur različnih težavnosti, 110 vrhov, 55 markiranih poti, dveh sotesk, osmih plezalnih poti, 51 brezpotij, štirih **alpinističnih** vzponov in Karnijske vezne poti

Katja Petrovec

Med Julijskimi Alpami in Dolomiti leži ogromno gorstvo, ki se čez 100 kilometrov razprostira v smeri vzhod-zahod in od koder se z vsakega vrha odpre pogled na naslednjega in potem spet na naslednjega in vsi vabijo s svojim razgledom in značajem. Karnijske Alpe so tisto gorstvo, ki še na vzhodu dviguje nad Kanalsko dolino v Italiji in čez mejo z Avstrijo spušča v Ziljsko dolino, in tisto, ki sega čez reko Piavo, tako znano iz prve svetovne vojne, na zahod do Dolomitov, od katerih ga ločuje dolina Val Comelico.

Reka Tilment, zadnja neukročena alpska reka, ki ji je uspelo ostati neregulirana do njenega izliva v Latisani, je nekakšna ločnica med severnimi in južnimi Karnijskimi Alpami ter spreminja tudi značaj teh gora. Če njihov severni in vzhodni del bolj spominja na naše Karavanke in Julijske Alpe, je zahodni skoraj povsem dolomitski, s strmimi stenami in grapami ter ozkimi škrbinami, južni pa zaradi primorskega vpliva že prav trentski.

Toda ne gre le za naravno raznolikost teh gora, Karnijske Alpe in dežela Karnija so s svojo avtentičnostjo ostale nekakšen biser v tej alpski školjki. Pisana kultura, ki so jo izoblikovali Furlani, Italijani, Nemci in Slovenci, se kaže v jeziku, arhitekturi in kulinariki, domačini pa ohranjajo pristnost in dobrodušnost. Vse to sta v svojem dolgoletnem raziskovanju Karnijskih Alp doživela tudi znana pisca planin-

skih vodnikov **Vladimir Habjan** in **Irena Mušič Habjan**, ki sta letos postavila pred nas najbolj obsežen vodnik po Karnijskih Alpah doslej.

Vodnik za vse

Prikazi 100 izletov in gorskih tur različnih težavnosti, 110 vrhov, 55 markiranih poti, dveh sotesk, osmih plezalnih poti, 51 brezpotij, štirih **alpinističnih** vzponov in še Karnijske vezne poti oblikujejo vsebino, s katero se ponaša planinski vodnik Karnijske Alpe. Zadnjih šest let sta ga zakonca Habjan intenzivno ustvarjala, začetki njunega popotovanja po Karniji, ko so se začeli oblikovati tudi temelji tega vodnika, pa segajo leta nazaj. V vroče poletje 2007, ko sta Vladimir in Irena prečkala goro Sernio. »To leto štejem za začetek dolgega popotovanja po vršacih karnijskega gorstva. V vseh teh letih se je nabralo več kot 150 obiskov. Sprva so bile ture posvečene ogledom za planinski vodnik po Vzhodnih Alpah, Alpe brez meja, ki je izšel leta 2017 in v katerem je opisanih tudi 18 vrhov v Karnijskih Alpah. Toda ker je nekaj opisov ostalo neobjavljenih, kar se nama je zdelo škoda, sva se odločila, da nadaljujemo načrtno raziskovanje vseh gorskih skupin in območij Karnijskih Alp. Od leta 2017 sva ves dopust in večino koncev tedna preživela na tem območju in lani imela že več kot 100 opisov tur,« je Vladimir Habjan spregovoril o nastajanju

tega pravzaprav kar enciklopedičnega vodnika našega sosedskega gorstva. V vodniku so zajeta vsa najpomembnejša območja in vsi glavni vrhovi Karnijskih Alp, toda ne glede na obsežnost knjige, ki sega tja do 350 strani, ostaja še veliko predelov in vršacev, ki bodo na pot pognali raziskovalnega duha. »To območje je tako ogromno, da nikoli ne moreš vsega do konca raziskati. Poleg tega so v Karnijcih podobno kot v Dolomitih vrhovi, na katere ne vodijo markirane poti, in takih je res veliko. In ko delaš vodnik za obiskovalce ter uporabnike knjige, moraš vanj zajeti vse, od lahkih poti do težkih, bolj in manj zahtevna brezpotja, za zahtevne uporabnike pa tudi kakšen lažji plezalni vzpon, da vsak najde cilj zase,« je pojasnil Habjan.

Pozitivnost ljudi

In Karnijske Alpe ponujajo vse to. Lahkotne cilje, srednje zahtevne, zahtevne in tudi zelo zahtevne. Raznovrstno naravo, pašnike in travnike, skalnate vrhove in grebenske poti. Nekateri predeli tega gorstva so bolj obljudeni in med take zagotovo spada severni del, drugi so manj. Kot dodaja Habjan, je čar Karnijcev zagotovo njihova divjina – nekateri deli so popolnoma od rok in tam se počutiš kot pred stoletji, sam z naravo. Tak je južni del Karnijcev, kjer človek še doživi divjino, in prav ta del ju je z Ireno tudi najbolj navdušil. Po drugi strani je neverjetna tudi pozitivnost tam-

kajšnjih ljudi. »Ogromno zelo prijaznih ljudi sva srečala, od oskrbnikov do pohodnikov, in niti enega slabega vtisa nisva prinesla domov. Vedno, ko greva v te konce, se jih veseliva kot otroka nove igrače,« je dodal. Poleg tega so to tudi hribi, ki so nam zaradi svoje bližine hitreje dosegljivi kot Dolomiti in ki slovenskemu planincu niso več tuji. »Veliko Slovencev sva srečevala na poti, veliko zapisov je na spletu, tudi **planinska društva** organizirajo svoje izlete na ta območja. Ko je leta 2006 izšla prva knjiga o Karnijskih Alpah, Karnijska potepanja Andreja in Urške Stritar, so začeli ti hribi Slovence zanimati. Od takrat se je tudi njihov obisk povečal. Zagotovo Karnijskih Alp Slovenci več ne zapostavljajo,« je pripovedoval Habjan.

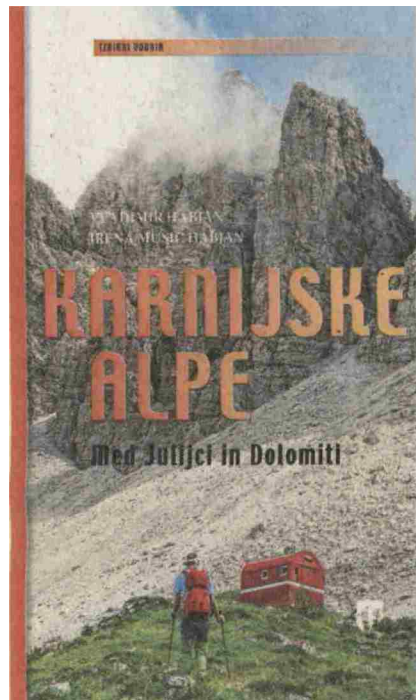
Da je res tako, potrjuje tudi eden od mnogih dogodkov, ki sta jih Vladimir in Irena doživela v teh gorah. Ko sta nekega večera že po večerji nenajavljena prišla v kočjo Pordenone v dolini Cimoliana, ju je oskrbnik Ivan Da Riosa dobrovoljno povabil v kočjo in jima z veseljem postregel. Ko je beseda dala besedo in mu je Vladimir izdal, da z ženo pišeta vodnik o Karnijskih Alpah, jima je podaril odličen zemljevid območja in ju počastil s pivom. Čez čas sta mu knjigo prinesla

pokazat in oskrbnik se je odločil, da jo odkupi.

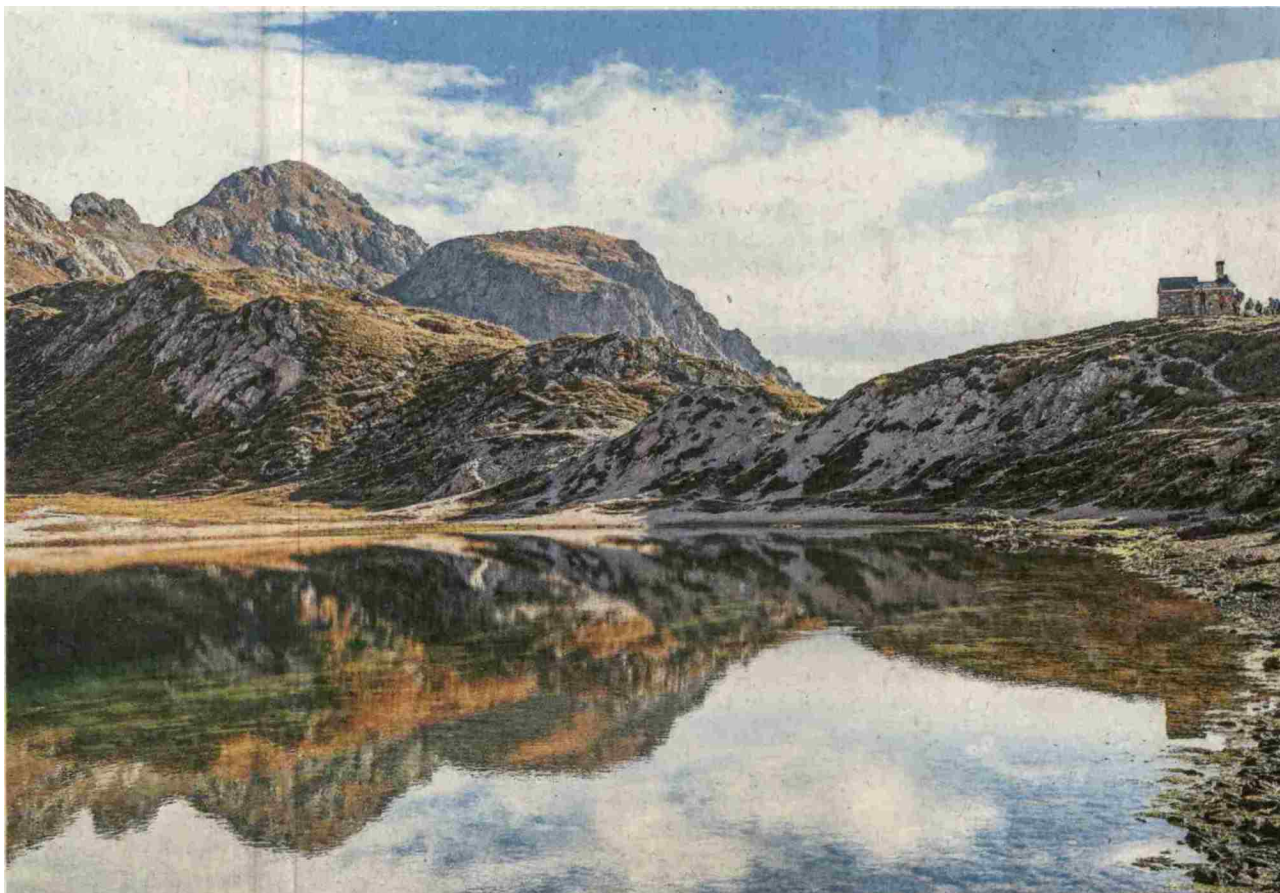
»Ko sem ga vprašal, kaj mu bo knjiga v slovenščini, je odvrnil, da tudi Slovenci obiskujejo karnijske gore in prepijo v koči, zato jim želi nekaj ponuditi v branje ob dolgih večerih ali deževnih dneh. Seveda sva mu knjigo podarila,« je Vladimir opisal enega od mnogih lepih spominov, ki sta jih v karnijskih gorah doživela z Ireno. Z novim planinskim vodnikom sta na široko odprla vrata v ta svet tudi drugim, da spišejo svoje spomine in stkejo vezi s tamkajšnjimi prebivalci. Kajti, kot pravi pisec vodnika, reke tu ne ločujejo, ampak se hribi prelivajo čez njih iz enega gorovja v drugega, od Julijcev prek Karnijcev do Dolomitov. ■

Toda ne gre le za naravno raznolikost teh gora, Karnijske Alpe in dežela Karnija so s svojo avtentičnostjo ostale nekakšen biser v tej alpski školjki. Pisana kultura, ki so jo izoblikovali Furlani, Italijani, Nemci in Slovenci,

se kaže v jeziku, arhitekturi in kulinariki, domačini pa ohranjajo pristnost in dobrodušnost.

Nov planinski vodnik Karnijske Alpe je obsežna knjiga s 100 opisanimi turami v gorovju med Julijskimi Alpami in Dolomiti. / Foto: Vladimir Habjan

Idilično jezero Laghi d'Olbe nad Sappado. / Foto: Oton Naglost

V Karnijskih Alpah se z vsakega vrha odpira pogled na paletu drugih, ki te preprosto vabijo, pravi pisec vodnika Vladimir Habjan.
/ Foto: Irena Mušič Habjan